

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

**Силабус навчальної дисципліни**  
**«Українська мова за професійним спрямуванням»**

|                                                         |                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС.                                                                          |
| <b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b> | Згідно розкладу занять<br>Кафедра суспільних наук<br>Одеса, вул. Ольгіївська, 13                                                           |
| <b>Викладач (-і)</b>                                    | д. філол.н., проф. Ареф'єва Н.Г.<br>к.філол.н., доц. Сікорська О.О.<br>к. філол.н., доц. Філюк Л.М.<br>к.філол.н., доц. Шаніна О.С.        |
| <b>Контактна інформація</b>                             | E-mail: <a href="mailto:kafedra_11@ukr.net">kafedra_11@ukr.net</a><br>Консультації: з 14.00 до 16.00 щочетверга, з 10.00 до 14.00 щосуботи |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предмет вивчення дисципліни* - основи сучасного професійного мовлення, медична термінологія, правила укладання ділової документації, культура наукової та професійної української мови, формування навичок і вмінь з актуальних видів професійної мовленнєвої діяльності.

*Мета дисципліни:* продовжити формування національно-мовної особистості, комунікативних навичок майбутніх у в системі охорони здоров'я, студіювання особливостей ділової мови.

*Завдання дисципліни:* засвоїти основоположні поняття з дисципліни; усвідомити значимість державної мови в професійному спілкуванні; оволодіти основами ділової мови; опанувати норми укладання медичних документів.

*Очікувані результати:*

*У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:*

*Знати:* мову на рівні ділового спілкування в усьому багатстві лексичних, фонетичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних засобів, зокрема термінологічного запасу.

*Вміти:*

- складати, перекладати й редагувати тексти медичної спрямованості, укладати основні види документів;
- аналізувати доцільність використання лексичних, морфологічних, синтаксичних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів;
- володіти термінологічною лексикою, навичками роботи з вузькоспеціалізованими словниками;
- визначати доцільність використання лексичних, морфологічних, синтаксичних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів;
- послуговуватися лексико-граматичними, стилістичними та синтаксичними особливостями;
- аналізувати основний масив лексики під час дослідження з акцентом на термінологію за фахом.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Форми і методи навчання*

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

*Методи навчання.*

*Практичні заняття:* діагностування (бесіда, спостереження, тестування, творчі роботи); інформування (демонстрація, консультування, розповідь, групове навчання, підсумковий тестовий контроль); практична робота (виконання тренувальних вправ та завдань); розвиток творчої діяльності (здійснення мовних розвідок); операційний метод (ділові ігри, самокритика, розв'язання комунікативних ситуацій).

*Самостійна робота:* самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять.

*Зміст навчальної дисципліни*

**Тема 1.** Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування. Мовні особливості наукового стилю. Власне українська та іншомовна лексика. Мовні особливості офіційно-ділового стилю. Автобіографія.

**Тема 2.** Історія розвитку української термінології. Терміни та номенклатурні назви у науковому мовленні. Способи творення термінів. Типологія словників. Їх роль у збереженні та збагаченні української мови та підвищення мовної культури та їх види. Заява.

**Тема 3.** Фонетичні та орфографічні норми професійного мовлення. Документ та його функції. Критерії класифікації документів. Текст документа. Оформлення сторінки документа. Вживання великої літери у професійному мовленні. Резюме.

**Тема 4.** Культура професійного мовлення. Жанри публічного виступу. Форми проведення дискусії. Лексичні норми професійного спілкування. Особливості мови професії фармацевта. Службові записки. Доповідна записка. Пояснювальна записка.

**Тема 5.** Правопис фахових термінів іншомовного походження. Подвоєння та подовження приголосних у фаховій термінології. Багатозначні слова та контекст. Доручення. Розписка.

**Тема 6.** Фразеологізми у науковому та офіційно-діловому стилях. Порушення фразеологічних норм.. Складноскорочені слова, аббревіатури та графічні скорочення в контексті фахового мовлення. Протокол.

**Тема 7.** Пароніми та синоніми у професійному мовленні. Витяг із протоколу.

**Тема 8.** Морфологічні норми професійного спілкування. Особливості використання граматичних форм іменників у професійному спілкуванні. Труднощі перекладу процесових понять. Службові листи.

**Тема 9.** Звертання у офіційно-діловому стилі. Особливості використання граматичних форм прикметників у професійному спілкуванні.

**Тема 10.** Особливості використання займенників у професійному спілкуванні. Звіт.

**Тема 11.** Особливості використання дієслівних форм у професійному спілкуванні. Запрошення. Оголошення.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра суспільних наук**

**Тема 12.** Особливості використання граматичних форм числівників у професійному спілкуванні. Зв'язок числівників з іменниками. Розпорядження. Наказ.

**Тема 13.** Медичний дискурс: комунікативно-прагматичний аспект.

**Тема 14.** Синтаксис усного і писемного мовлення. Порушення синтаксичних норм у професійному спілкуванні.

**Тема 15.** Мовленнєвий імідж.

*Перелік рекомендованої літератури*

*Основна:*

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 284 с.
2. Васенко Л.А., Дубчинський В.В., Климець О.М. Фахова українська мова. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
3. Гінзбург М.Д. Українська мова: практичний посібник на щодень. Київ: ЦУЛ, 2019. 672 с.
4. Єгорова Т.Д. Практичний курс української мови / 2-ге вид. випр. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 160 с.
5. Лисенко Н.О. Культура наукової мови: навчальний посібник / Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тележкіна. Харків: Тім Пабліш Груп, 2015. 224 с.
6. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник / С.М. Луцак, Н.П. Литвиненко, О.Д. Турган та ін.; за ред. С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 360 с.

*Додаткова:*

1. Ділова українська мова: навч. посібник / В. В. Білик, С.Л. Брайченко, О.Ю. Колтунов. Одеса, 2009. 248 с.
2. Золотухін Г.О., Литвиненко Н.П., Місник Н.В. Фахова мова медика: підручник. Київ: Здоров'я, 2002. 392 с.
3. Козаченко Г. В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2013. 336 с.
4. Левченко О.П. Науковий стиль: культура мовлення: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. 204 с.
5. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самотність, система, норма: навч. посібник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 440 с.
6. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного. Київ: Либідь, 2013. 360 с.
7. Українська мова. Історія України. Історія української культури : практикум / О. Ю. Колтунов, О.О. Сікорська, О. О. Уварова та ін. Одеса : ОНМедУ, 2012. С. 7-169.
8. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчальний посібник / Р.Б. Голод, О.М. Мельничук, Л.І. Сілевич. Івано-Франківськ: Видавництво ІФНМУ, 2013. 212 с.
9. Шутак Л.Б. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації / Л.Б. Шутак, А.В. Ткач, Г.В. Навчук. Чернівці : Видавництво БДМУ, 2012. 182 с.

*Словники:*

1. Бріцин В. М., Тараненко О. О. Українсько-російський і російсько-український словник: Сфера ділового і професійного спілкування. Київ: Вища школа, 2011. 551 с.
2. Литвиненко Н.П., Місник Н.В. Медицина в термінах і визначеннях. Київ: Книга плюс, 2013. 542 с.
3. Новий український тлумачний словник: близько 20 000 слів і словосполучень / уклад.: Н.Д. Кусайкіна, Ю.С. Цибульник; за заг. ред. В.В. Дубчинського. Харків: Клуб сімейного

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

дозвілля, 2010. 608 с.

4. Сучасний український правопис / Т. С. Дорошенко, І. А. Череп. Харків: Торсінг плюс, 2011. 320 с.

*Інформаційні ресурси*

1. Державна мова – мова професійного спілкування – <http://www.studopedia.info/>.
2. Культура писемного ділового мовлення – <http://www.linguistika.com.ua>.
3. Нормативно-директивні документи МОЗ України – <http://mozdocs.kiev.ua/?nav=8>.

**ОЦІНЮВАННЯ**

*Форми і методи поточного контролю:*

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, повідомлень;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

**Критерії поточного оцінювання на практичному занятті**

| Оцінка            | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно<br>«5»   | Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення. |
| Добре<br>«4»      | Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірної інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.                                |
| Задовільно<br>«3» | Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на семінарських заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.                                                                                                                               |

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Незадовільно<br>«2» | Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано. |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

*Форми і методи підсумкового контролю: залік*

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, брав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Самостійна робота:* самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять. Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі.

### **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

завдання, заліку тощо);

- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнень:*

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук